

ЕРНЕСТ ГЕМІНГВЕЙ

Старий і море

З англійської переклав
Володимир Митрофанов

Ілюстрації *Слави Шульц*

Видавництво Старого Лева
Львів — 2017

УДК 821.111(73)-3
ББК 84(7СПО)-4
ГЗЗ

Публікується за виданням:

Хемінгвей Е. Твори в чотирьох томах. Том 3: Романи, повість та оповідання / переклад з англ. — Київ : Дніпро, 1981. — 663 с.

Здійснено корективи відповідно до чинних правописних норм.

Copyright © Hemingway Foreign Rights Trust

Ернест Гемінгвей © текст, 1951
Володимир Митрофанов © переклад, 1981
Слава Шульц © ілюстрації, 2017
Назар Гайдучик © дизайн серії, 2017
Видавництво Старого Лева © українське видання, 2017

ISBN 978-617-679-391-5

Усі права застережено

*Висловлюємо щирю вдячність Валентині Митрофановій
за допомогу у підготовці книжки*

То був старий рибалка, що промишляв на Гольфстрімі сам-один у своєму човні. Ось уже вісімдесят чотири дні він виходив у море й не піймав жодної рибини. Перші сорок днів з ним був хлопець. Та по тих сорока нещасливих днях хлопцеві батьки сказали, що старий тепер справжній *salao**, цебто геть безталанний, і звеліли синові перейти до іншого рибалки, з яким він першого ж тижня піймав три добренні рибини. Хлопцеві було прикро бачити, як старий день у день вертається ні з чим, і він щоразу йшов допомогти йому — піднести змотану снасть, гарпун, ості або щоглу з вітрилом. Вітрило було полатане мішковиною і, обгорнуте навколо щогли, скидалося на прапор безнастанної поразки.

Старий був кощавий, виснажений, потилицю його поорали глибокі зморшки, на обличчі темніли коричневі плями нешкідливого нашкодженого раку, що з'являються від сонячного проміння, відбитого тропічним морем. Ті плями збігали вниз по щоках до самої шиї. Долоні старого були посічені глибокими поперечними рубцями від плетеної жилки, якою він тягнув з води велику рибу. Та жоден з тих рубців не був свіжий — усі старі, як борозни на пересохлій землі.

Геть усе в ньому було старе, крім очей, — вони мали колір моря і блищали весело й непереможно.

* *Salao (icn.)* – невдаха.

— Діду Сантьяго, — сказав йому хлопець, коли вони піднімалися від берега, де залишили човен, — я міг би знову ходити в море з вами. Тепер ми призбирали трохи грошей.

Старий навчив хлопця рибалити, і той любив його.

— Ні, — відказав старий. — Ти тепер на щасливому човні. Залишайся там.

— Але ж пригадайте, як ви колись вісімдесят сім днів підряд поверталися ні з чим, а потім ми три тижні ловили щодня по величезній рибині.

— Пригадую, — сказав старий. — Я знаю: ти пішов від мене не тому, що зневірився.

— Мені звелів тато. А я ж іще неповнолітній і мушу слухатись його.

— Знаю, — сказав старий. — Так і має бути.

— Він зневірився.

— Еге, — сказав старий. — А от ми — ні. Правда ж?

— Правда, — відповів хлопець. — А що, як я почастую вас пивом на «Терасі», а тоді вже віднесем додому снасть?

— Чому ж ні? — сказав старий. — Як ведеться між рибалками.

Вони сіли на «Терасі», й багато хто з рибалок почав кепкувати із старого, та він на те не ображався. Інші, старші віком, дивилися на нього, і їх брав сум. Одначе вони не виказували цього й чомно гомонили про течію, про глибини, на яких рибалили того дня, про сталу погоду й про те, що бачили в морі. Були там і ті, кому добре повелось, — вони вже порозчиняли своїх марлінів, поклали їх упоперек на дві дошки, а тоді, узявшись по двоє за кінці дощок і хитаючись від ваги, попереносили до сховища, де риба мала лежати, доки її відвезуть машиною-льодовнею на базар у Гавану. Рибалки, яким попались акули, відтягли їх на рибозавод по той бік бухти — там їх піднімали на талях, видаляли печінку, відтинали плавці, білували, а тоді нарізували м'ясо стьожками на засіл.

Коли повівав східний вітер, з того боку бухти несло важкий сморід рибозаводу; та сьогодні той дух ледь учувався, бо вітер задув з півночі, а потім зовсім ущух, і на «Терасі» було затишно й сонячно.

— Діду Сантьяго, — сказав хлопець.

— Га? — озвався старий. Він тримав у руці склянку й думав про давно минулі дні.

— Може б, я наловив вам сардин на завтра?

— Ні. Краще піди пограй у бейсбол. Гребти я ще маю силу, а сітку закине Рохельйо.

— А то б я залюбки. Коли вже мені не можна рибалити з вами, то хоч якось би прислужитися.

— Ти ж ось почастував мене пивом, — сказав старий. — Зовсім уже дорослий став.

— А скільки мені було, коли ви вперше взяли мене в море?

— П'ять років, і тебе ледь не вбило, коли я втягнув до човна ще дужу рибину і вона мало не рознесла все на друзки. Ти це пам'ятаєш?

— Я пам'ятаю, як вона біла хвостом і поламала лавку, а ви гамселили її кийком. Пам'ятаю ще, як ви відштовхнули мене на ніс, де лежала мокра й холодна снасть, і як стрясався човен, а ви все гупали кийком, наче дерево рубали, а мені так солодкувато тхнуло кров'ю.

— Ти справді пам'ятаєш, чи то я тобі потім розповідав?

— Я пам'ятаю все від самого першого дня, коли пішов з вами в море.

Старий подивився на нього почервонілими від сонця довірливими й сповненими любові очима.

— Коли б ти був моїм сином, я б зважився знову взяти тебе з собою, — сказав він. — Але ти маєш батька й матір і потрапив на щасливий човен.